

Els arbres i el bosc de la cultura

La Biblioteca Pública de Girona ha hagut de reduir, a causa d'unes obres, el seu horari d'atenció al públic, i algú ha aprofitat la circumstància per posar de manifest les limitacions d'aquest equipament cultural ciutadà. Les reformes que ara s'hi porten a terme afavoriran en el futur un accés més ampli i més directe als llibres, però aquesta solució és, de fet, provisional, perquè a la llarga s'ha de fer una biblioteca completament nova, de gestió municipal, ubicada igualment a l'edifici de la Casa de Cultura Tomàs de Lorenzana.

Justament la Casa de Cultura també és notícia: s'ha anunciat que durant el 1996 es convocarà el concurs per a la redacció del projecte de la seva remodelació. La Diputació ha previst una partida de deu milions de pessetes, en el marc de l'interès corporatiu per restaurar l'edifici i replantejar la seva funció. Després de tants anys d'aixoplugar tota mena d'iniciatives culturals, acadèmiques, lúdiques i cíviques i de fer una tasca de suplència en tantes matèries, sembla que ha arribat l'hora que la Casa de Cultura dibuixi definitivament el seu propi projecte de futur. Culminaria així, al cap de trenta anys, la trajectòria seguida des que fou creada l'any 1966 i des que, ara en fa vint-i-cinc, va acollir els estudis inicials de la que finalment seria la Universitat de Girona.

Durant molts anys, en efecte, la Casa de Cultura no va necessitar cognoms; era la casa de cultura per antonomàsia i capitalitzava, pràcticament en exclusiva, tota l'activitat cultural ciutadana. A partir de 1979, la creació per part de l'Ajuntament del Centre Cultural la Mercè va modificar la situació de fet dels dos equipaments. També en el camp museístic es van produir canvis: una primera etapa de quietud del Museu d'Art en benefici de l'innovador Museu d'Història de la Ciutat va donar pas a un període en què l'impuls del primer generava nombroses activitats i obtenia una àmplia resposta de participació ciutadana. Moltes altres institucions han anat creant també les seves pròpies infraestructures culturals; el paisatge, sens dubte, s'ha enriquit, però potser alguns esforços s'han multiplicat en va i, mentre han proliferat reiteradament algunes iniciatives, altres àrees s'han mantingut lamentablement desateses.

Ara caldria, doncs, que l'oferta cultural gironina fos repassada en la seva globalitat per les parts implicades, amb la mirada posada en les necessitats objectives de la ciutat i en el bé comú dels ciutadans. Potser no hi seria de més un debat a fons per part de tots els estaments que volen promoure, patrocinar o estimular la cultura, a fi d'assegurar la utilització més adequada dels diversos àmbits, la cobertura de les mancances més urgents i l'aprofitament del major nombre d'oportunitats i d'espais. Sense oblidar, però, que l'oferta en qüestió no ha de ser fruit de criteris ni de preferències particulars, sinó de la llibertat i de les expectatives generals. Thomas S. Eliot deia ja fa anys que calia separar la cultura de la política, perquè, mentre la segona exigeix la construcció constant, la primera és quelcom que ha de créixer al seu aire: no es pot construir un arbre, sinó només plantar-lo, tenir-ne cura i esperar que maduri al seu temps. Per dir-ho amb les seves paraules, tan belles com expressives, «la cultura no pot ser mai del tot conscient, perquè comprèn més del que som capaços de concebre; no pot ser mai del tot planificada, perquè constitueix el fons inconscient de tots els nostres plans».

Seria bo que la col·lectivitat gironina, impregnada d'aquesta actitud oberta i d'una compartida voluntat d'eficàcia, sabés fer créixer lliures els arbres de la cultura en el bosc ordenat dels seus equipaments ciutadans.